

tronc ---, puix una y altra ignora el llunyà parentesc qui les uneix», JnRosselló (*Manyoc*, 193): doncs també aquí *rama* subordinat a la branca d'on es ramificaren. *Rama*, terme «d'impressors i paperers» rememorava Fontserè en afegit marginal al *DOrt* (c 1925) que Fabra no deixés d'incloure'l en el dicc.: sinó que aquí és raonable pensar que els parlants operaris nostres no feren més que adaptar l'al. *rahmen* 'marc', enquadrantament que usaven els primers deixebles de Gutenberg establerts a Bna i València.

Ramal 'nom de diverses cordes especialment la de menar la bèstia' [«funis», no concretat, *DTO* 1647]; aclarit per Lab. (1840): la que es lliga a les morralles o sobre la boca (*posar lo ramal* 'encabestrar', també *cabestre de cànem* o 'cadena d'esclau') De la barca de pas de l'Ebre: «a la gúmena hi ha un calabrot, anomenat *el ramalet*», Bladé Desumvila (*Benissanet*, 118) Com a divisió o ramificació, és més castís *branc* (cf. l'antic *ram*), si bé en certs llocs ha pres peu ferm de les divisions del Canal d'Úrgell no sento altra cosa que *ramal* (Artesa de Lleida, 1964), *ramal* «d'una mina, el que arrenca de dintre d'una altra mina i és més curt que aquesta», *CostManc* II, 99, § 381. *Ramalada* 'cop de ramal' [Lab 1840]; *ramalar* 'fer que els animals segueuen, encabestrar', Lab. 1840

Ramallaso [Labèrnia 1840] és clar que té tot l'aire de ser manllevat del castellà, en el qual *ramalazo* apareix des de 1737, i consta com a popular a Almeria, Argentina, Xile etc, on potser se'n va comparar l'atac a una espècie de fuetada que rep un animal; però com que fora de mi (en el *DCEC/DECH* IV, 764b32-38, i encara poc), ningú no sembla haver-se ocupat de l'origen, essent l'estràngol 'inflamació que impedeix en la llengua la lliure circulació dels fluids' (Lab), no goso descartar que es tracti d'un *remoratio*, terme llatí de manescalia en el sentit d'entrebancament, retardament' (dissim. regular *rr-r > r-l*, cf. cast. *remolón* etc.), cf, d'altra banda, els casos que aplego en el *DCEC*, s. v. *CANSANCIO/cansazo* etc. (és clar que amb *-a* interna a causa de la proximitat al *ramal*); les manescalies catalanes són encara més importants i més anti-gues (Tederic etc) que les castellanes, i per tant és possible que el manlleu vagi ser en direcció inversa *Ramalejar Ramalera; Jeres Ramalillos Arramalar*

Ramalla [Verdaguer]; *ramallades* val. «las personas que no tienen constancia en las cosas, y las executan, conceden u otorgan conforme les da la gana», Carles Ros (1764, p. 198); *ramalletes* («-dles. las personas que no hazen las cosas por los términos regulares», Ros, id.), amb cita de la *Rond de Rondalles* val., en *AlcM* i *DAG*; i «perendengues», Lab 1840¹ (*ramalletes*, invenció de Salvat, no Lab. 1888). Variant fonètica de *ramallola* pot ser l'eiv. «*reminyola*: reunió de jornaleros gratuitos para hacer faenas agrícolas» (PzCabr); semànticament es toca amb *ramat/ramada*, formalment podria ser nasalització de *ram(a)yola* (cf nota 1) *Ramallut* (terme ramellista, Lab. 1840); «pollancres y salzes *ramalluts*», Verdaguer, discurs de 1867; «un *ramallut* desmay» 1887, *DAG Rameta* (supra). *Rami Ramussa Ramoi* (herba. Texidor, *Flora*

Farm, DAG)

Ramam Ramamenta Ramassa, supra, *ramàs* 'escombra rústica' val. (Elx, «el raím de dàtils o penca que 'ls sosté», *DAG*): «el palmerer --- buscará en la primera macho una rama de polen y, abriendo la panocha, la irá desperdigando sobre los *ramassos*, para su fecundación», FcoGSeijo reportatge d'Elx en una revista d'Alacant o de Madrid, que m'envia un entès amic i observador alacantí, setembre 1972; però el sentit val més viu és el corresponent (Renat, «El Camí», 14-iv-1934) al cat. *rascle*, que ja està anotat pel *DTO* 1670. *Ramàs* figuradament, partint de la idea d'«escombra»; «trasto servil», s'aplica a una dona menyspreada, una criadeta, un ragatxo, en el *Decam* VII, § 2, 391.1f (trad. *una radi-madia*, pròpiament 'escura-pasteres') *Ramassot*. +*Ramasser* adj. a Carcaixent ho apliquen a la botja, distingint entre *bòga ramassera* i *botja femetera* (1962), suposo perquè aquesta només deu servir per a escombres més ordinàries (de femer o escombraries)

Per al·lusió a les sanes escombrades que devem a la pluja: «ram d'aigua», Belv. 1805: «un bon *ramassat* d'aigua i vent ---, parada dita pluja ---», B. de Maldà (*Col·l B Vida*, 185). Igualment *ramassada* [*DTO* 1647]: «chubasco» allí i Belv., Lab., i del Penedès ho recull *DAG*; també en el lleidatà JnSantamaria: «Tot just ha acabat de caure una *ramassada* que ha esbandit el cel» (*Visions de Cat* «La Publicitat», 13-i-1926); segons *AlcM* des d'allà a CastPna (no a Bna. i dubto que sigui de Girona); a les Garrigues i Prades he sentit un *ramét* per un 'ruixat de pluja' (Ceryià, Vinyaixa, Vilosell, Pobra de Cérvoles, 1935). *Ramitxo* ² *Ramejons*

Ramassar 'arteplegar el gra de les eres, collir-ne un bon grapat' (a Tuixén, diccionari Aguiló), i *ramassada* [*DAG*, § 2] el trobo en mall., val., cerd. i pall.: «els mateixos estudiants --- *remassen* també tots els adlegs que troben» (*BDLC* I, 62; XIV, 25); però els val. *arra*: «Fer taula de Maig: o *arramassar* en tot lo que trahuen a taula per a menjar, com solen fer els embuders o tragons», *MGadea* (*T del Xè* II, 138); també cat. occidental: «*arramassà*. recoger en lugar determinado el ganado desperdigado», Pol. (*V. d'Aneu*, p. 9); «què m'ha dit? — Féu l'amo del vaquer, amb el cap cot; i d'una revolada seguí el rotllo bocabadat dels acostumats, i dels altres que s'hi havien *arramassat*», Ant Cayrol (Cerdà, *Cont*, 60). *Ramassador Arramassadura; arramassall; arramassaire Arramassament*

Ramatge [1356; 'conjunt de rama' Belv.]: «Arbre sublim! Del geni n'és ell la viva imatge: / domina les muntanyes y aguayta l'infinit; / per ell la terra és dura, mes besa son *ramatge* / lo cel que l'enamora, y té 'l llamp y l'oratge / per glòria y per delit», Costa (*El P; de Formentor*, a 1875, 5c); i en bells poemes de JAlcover i MrnAguiló Per a la figura ornamental imitant branca, també en M. dels S. Oliver, i ja en docs del Princ. de 1356 i 1456. *Llet de ramatge* 'la de cabra que, en comptes d'herba, menja branquillons' (*DAG*), i «un trescoll ab *ramatges* d'or» a. 1460 (*E U C* VIII, 386). A part de l'oc. ant. i fr. *ramage*, on no és menys